

T A

Č R

Program **Beta2**

Zásady rozhodování zemědělce při realizaci krajinných opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny v zemědělské (lesozemědělské) krajině 2030+

Konečný uživatel: Ministerstvo životního prostředí

Název projektu: Systém krajinných úprav pro adaptaci zemědělské (lesozemědělské) krajiny na klimatickou změnu v období 2030+

Číslo Projektu: TITSMZP717

Řešitel projektu: Česká zemědělská univerzita v Praze a Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Doba řešení: 1.8.2018 – 31.10.2021

Důvěrnost a dostupnost: veřejný, přístupný

Informace o řešitelském týmu:

Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc. – hlavní řešitel, ČZU v Praze

Ing. Jan Vopravil, Ph.D. a Ing. Petr Fučík, Ph.D. – vedoucí řešitelských týmů za VÚMOP v.v.i.

Další informace o projektu:

V rámci projektu řešeného na pilotním území Amálie bylo celkem zpracováno celkem devět výstupů/výsledků:

Nmap - Prezentační mapa navrhovaných a realizovaných opatření v návaznosti na monitoring (pilotní projekt)

O - Návrh kritérií pro monitoring klimatických a hydrologických ukazatelů v pilotním projektu ověření jejich efektu a realizace monitoringu.

O - Matematické modely a demonstrace - predikce přírodních podmínek 2030+, modelace krajinných opatření ve změnách přírodních podmínkách za účelem zachování funkční zemědělské krajiny

Nmet - Metodika projektování a realizace krajinných opatření pro zmírnění hydrologických a klimatických extrémů v zemědělské (lesozemědělské) krajině 2030+

O - Demonstrace navrhovaných a realizovaných opatření terénní formou formou na území pilotního projektu

O - Zásady rozhodování zemědělce při realizaci krajinných opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny v zemědělské (lesozemědělské) krajině 2030+

O - Katalog opatření zejména pro území pilotního projektu
O - Zásady a postupy pro veřejnou správu při plánování a schvalování opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny v zemědělské (lesozemědělské) krajině 2030

O - Zásady a postupy pro veřejnou správu při plánování a schvalování opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny v zemědělské (lesozemědělské) krajině 2030+

O - Zásady pro nastavení podpory krajinných opatření z veřejných dotací (s důrazem na sektor MŽP)

orgánů státní správy. Poskytovatelem finančních prostředků je Technologická agentura ČR.

Úvod

1. V území existuje problém či chci zlepšit aktuální stav území.

Prvním krokem je určení problému, který se na spravovaném území nachází: nedostatek vody, opakovaný povrchový odtok z výše ležících poloh, chybějící nebo kapacitou nedostatečné drobné vodní nádrže, utužená půda, nadměrná eroze, problémy s odvodněním (drenáží), snížená jakost vody v sousedově (obecní) studni, nedostatek liniové a rozptýlené zeleně, apod.

2. Co vím o území a jaké jsou dostupné informace o území.

Utřídit si dosavadní znalosti o využívaném území (zkušenosti vlastní nebo dalších místních obyvatel) a pokusit se je dát do souvislostí s nevyhovujícími procesy v krajině (viz předchozí bod). Získat další existující informace z veřejně dostupných odborných zdrojů. Pozornost je třeba zaměřit na stávající opatření (zejména stavby), které s nežádoucími procesy mohou souviset.

3. Víím, jak ho řešit?

Pokud jsem si sestavil seznam jednotlivých problémů (tj. toho, co mi nevyhovuje a co chci zlepšit) a dal je do souvislostí s možnými příčinami, otevírá se zde důležitá otázka, zda tento problém mohu řešit za pomoci krajinnotvorných opatření. V této fázi je vhodné (pokud nemám dostatek vlastních zkušeností) hledat inspirace u podobných, již realizovaných příkladů z praxe, nebo využít možnosti předběžně konzultovat s někým, kdo má v těchto záležitostech zkušenosti. Může jít o klíčovou fázi procesu výběru vhodných opatření (tj. určení na co se mám při hledání řešení orientovat).

Vhodné je zvažovat širší souvislosti opatření a vazby na další stávající nebo souběžně plánovaná opatření/stavby. Pokud se podaří vytvářet soubor vzájemně funkčně provázaných opatření, zvyšuje to účinnost jednotlivých opatření i celého souboru opatření. Výhodné je zjistit zkušenosti z provozu podobných opatření, provozovaných nejlépe ve stejných podmínkách.

4. Mám k dispozici pozemky?

Velice důležitý krok: jsou pozemky, na nichž by se opatření mělo nacházet, v mém vlastnictví či je mám v pronájmu? Pokud je nevlastní, lze je zajistit přímo? Je možné vyměnit obecní či státní pozemky za ty, kde by se měl záměr nacházet, případně tyto pozemky odkoupit či pronajmout (pronájem však vždy s písemně vyjádřeným souhlasem majitele k realizaci opatření)? V některých případech může stačit písemná dohoda s vlastníkem. Před tím, než začnu domlouvat směnu nebo odkup pozemku, je třeba prověřit, že tyto pozemky vyhovují dle následujícího 5. a 6. bodu.

5. Jak řeší zájmové území plánovací dokumentace a v jaké fázi jsou pozemkové úpravy.

V textové části ÚP, v tzv. podmínkách pro využití území s rozdílným způsobem využití, by mělo být řečeno, co je možno realizovat na každém typu plochy v ÚP. Tyto informace jsou zpřesněny např. v tzv. studii odtokových poměrů, či studii krajiny. Opatření se většinou realizují na zemědělské půdě, zde by tedy mělo být např. uvedeno, že je možno realizovat protierozní vodohospodářská či jiná přírodě blízká opatření (PBO).

Pokud není možno dohodnout se s vlastníky dotčených pozemků, může být problém řešen pozemkovými úpravami, které řeší vlastnické poměry v území a ruší pachtovní smlouvy s pronajímateli zemědělské půdy. Může jít o jednoduché pozemkové úpravy (JPÚ) pouze pro dotčenou část území a jeho vlastnické vztahy, nebo o komplexní pozemkové úpravy (KoPÚ) pro celý katastr obce. Žádost o zahájení procesu pozemkové úpravy se podává na Státním pozemkovém úřadu. V procesu KoPÚ je pro návrh opatření důležité pohlídat, zda je záměr zapracován do schváleného plánu společných zařízení (PSZ) a zda pro opatření je existuje dokumentace technického řešení (DTR), která nahrazuje územní rozhodnutí. KoPÚ samy o sobě schváleny a realizovány být nemusí, důležité je, aby PSZ byl schválen zastupitelstvem obce a byl k dispozici potřebný pozemek.

6. Prověření ostatních práv vztahujících se k dotčeným pozemkům.

Z územního plánu (ÚP) by mělo být zřejmé, zda se na dotčené pozemky nevztahují další práva či limity (vedení inženýrských sítí, dopravní infrastruktura, archeologická lokalita atd.) či není možnost převést povinnost realizace opatření na někoho jiného (např. na správce toku). Speciálním aspektem je možná přítomnost hydromelioračních staveb tj. zejména odvodnění (drenáží) či závlah. Prověření jejich existence, rozsahu a následně stavu a funkčnosti je zásadní. Bližší informace poskytne VÚMOP, v.v.i.

7. Existuje nepřekonatelná bariéra v realizaci?

Nebyla v rámci zjišťování limitů objevena překážka, kvůli které není vůbec možno opatření?

8. Porada s odborníkem.

Nejlepším řešením v tomto případě je porada s odborníkem či odbornou institucí, například pedologem, dendrologem, krajinným inženýrem či vodohospodářem.

9. Podařilo se definovat záměr pro vyřešení problému?

Stručný popis toho co je potřeba řešit a s popis současného stavu dostupných informací.

10. Definování případných omezení, vyplývajících z limitů.

Např. nutnost změny lokalizace, typu záměru, způsobu provedení apod.

11. Konzultace se státní správou a samosprávou či dalšími dotčenými subjekty.

V této fázi je vhodné informovat o záměru potenciálně dotčené úřady a obec. Případně potenciálně dotčenou veřejnost, sousedy, uživatele (nájemce) pozemku apod.

12. Zpracování studie proveditelnosti.

Pokud je potřeba rozsáhlejší návrh záměru, je možno zpracovat studii proveditelnosti, která by měla říci, jaké opatření je třeba navrhnout, kde by se mělo nacházet a kolik bude přibližně stát

13. Mám dostatek finančních prostředků?

Rozsah a finanční náročnost záměru by měla být známa z předchozího procesu.

14. Předběžné prověření dostupných podpor.

Zjištění, zda je možno opatření financovat z některého z dotačních titulů (např. OPŽP, Program péče o krajinu, Program podpory a obnovy přirozených funkcí krajiny, agro-environmentální opatření v rámci Programu rozvoje venkova) a jaká jsou základní podmínky, limity, výše spoluúčasti a délka udržitelnosti.

15. Zadání záměru.

Výsledkem předchozího procesu by mělo být přesné určení záměru, kde by se opatření mělo nacházet a kolik by přibližně mělo stát.

16. Zpracování projektové dokumentace.

Pokud to rozsah záměru vyžaduje, přikročit k zpracování podrobného průzkumu relevantního zaměření a rozsahu, následně projektové dokumentace pro územní rozhodnutí (DÚR) spolu s inženýrskými činnostmi (zajištění vyjádření od dotčených úřadů), dokumentace pro stavební povolení (DSP) spolu s DSP pro provádění stavby (prováděcí protokol, soupis prací, rozpočet) a inženýrskými činnostmi (poklad pro výběrové řízení). Projekční firmu je vhodné pověřit plnou mocí, abych např. vyjádření nemusel vyřizovat sám.

17. Získání potřebných povolení.

Pokud již byly zpracovány KoPÚ, není třeba DÚR – DTR ji nahrazuje. Pokud se jedná o projekty menšího rozsahu (např. meze, aleje), je administrativní proces jednodušší – je potřeba pouze buď nahlášení na příslušný stavební úřad (pro opatření do 1,5 m výšky a 300 m² výměry), nebo rozhodnutí o změně využití území, a tedy DÚR (pro terénní úpravy většího rozsahu).

18. Výběr dotačního titulu a žádost o dotaci.

Porovnat vhodnost dotačních titulů jak z hlediska výše podpory, tak požadavků na udržitelnost a podmínek provedení.

19. Realizace výběrového řízení na zhotovitele stavby a technický dozor.

Krokem je možno pověřit externí firmu. V případě podpory záměru prostřednictvím dotací, je nutné kromě zákonných požadavků dodržet pravidla příslušná k danému dotačnímu titulu.

20. Vlastní realizace, kolaudace a zápis do katastru.

Dle podmínek obsažených v případných povoleních a rozhodnutích o přidělení dotace písemně komunikovat s příslušnými úřady a včas projednat případné změny v rámci průběhu realizace. Je vhodné pořídit dokumentaci skutečného provedení (zaměřit, popsat a zakreslit), která zjednodušuje provádění následné údržby a oprav.

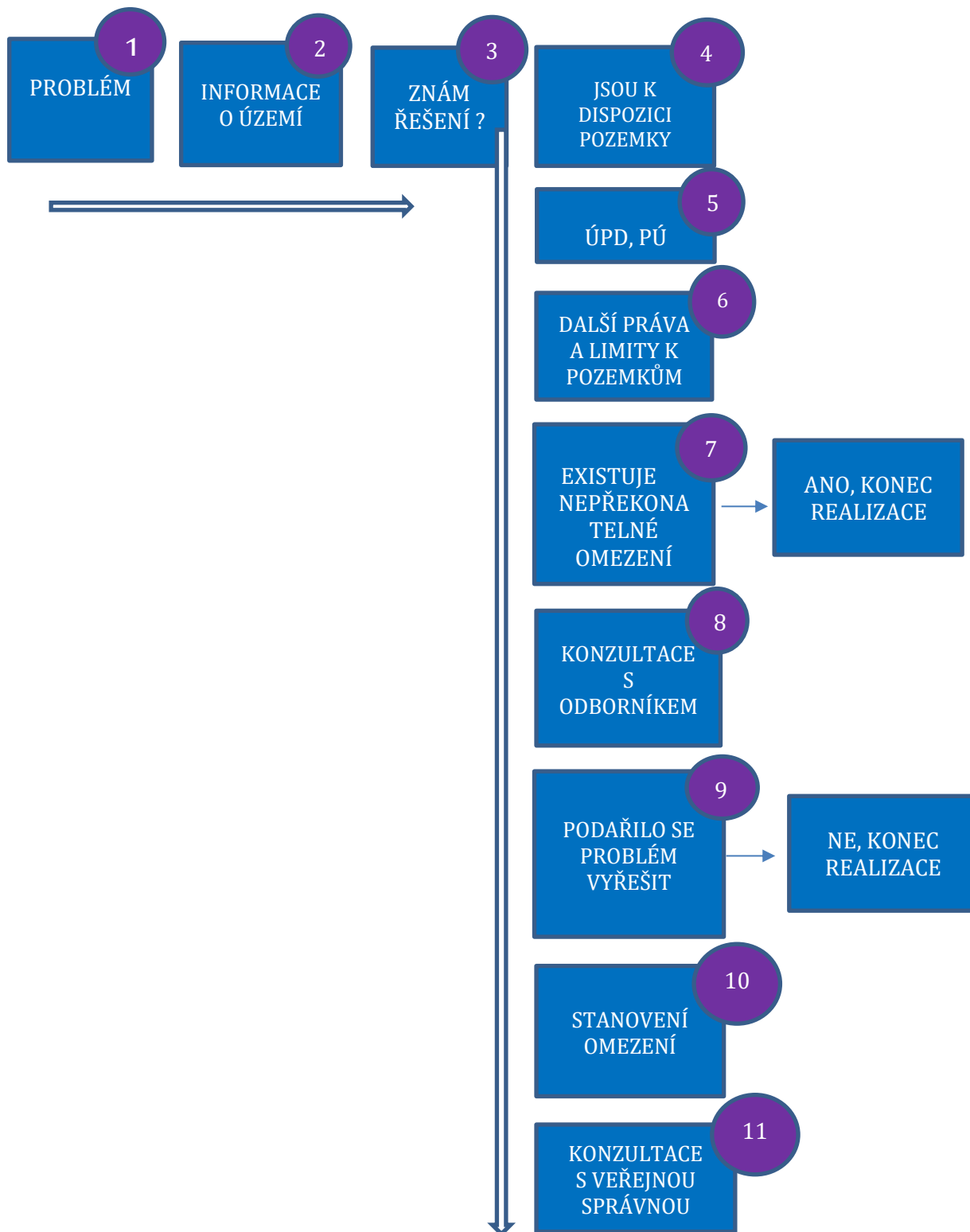
21. Provoz díla, péče o dílo.

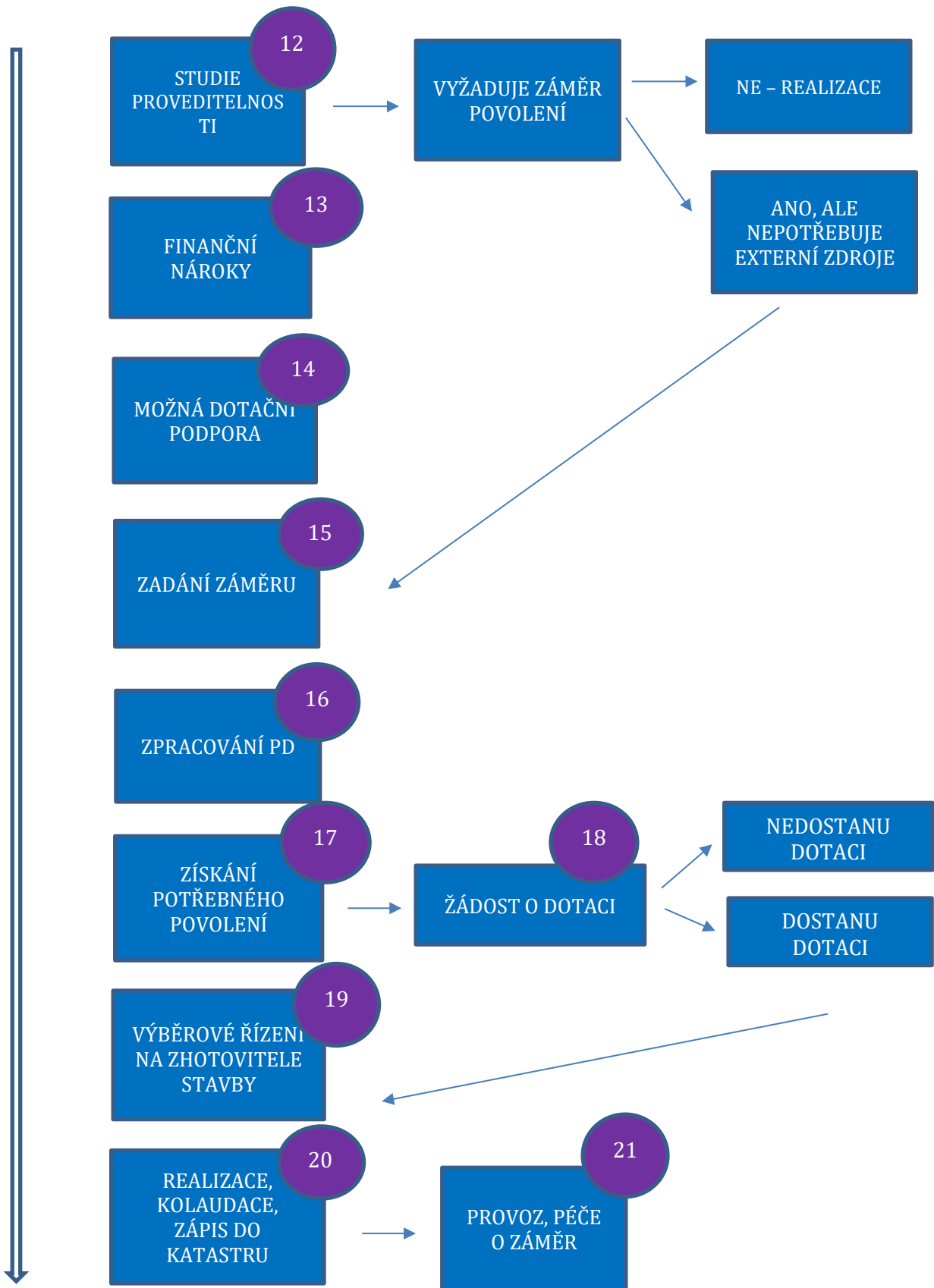
Monitorovat funkčnost záměru, uplatňovat případné úpravy v průběhu záruky. V případě dotační podpory hlídat podmínky udržitelnosti včetně podávání případných písemných zpráv. U složitějších stavebních systémů (podle podmínek kolaudačního řízení) realizovat zkušební/ověřovací provoz s cílem případně upravit provozní podmínky (u stavby manipulační a provozní řád).

Seznam zkratk

DTR – dokumentace technického řešení
DSP – dokumentace ke stavebnímu povolení
DÚR – dokumentace k územnímu řízení
JPÚ – jednoduché pozemkové úpravy
KoPÚ – komplexní pozemkové úpravy
ORP – obec s rozšířenou působností
PSZ – plán společných zařízení
SPÚ – Státní pozemkový úřad
ÚP – územní plán
ÚSK – územní studie krajiny
PBO - přírodě blízká opatření

Schéma postupu zemědělce při rozhodování

T A
Č R Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci Programu BETA2.

Ministerstvo životního prostředí

